

Mirva Saukkola

ETIKETTI

KÄYTÖSOPAS
ARKEEN JA JUHLAAN

wsoy

Mirva Saukkola

ETIKETTI

KÄYTÖSOPAS
ARKEEN JA JUHLAAN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ HELSINKI

Omistettu äidilleni Sinikalle, joka on opettanut minulle hyvien tapojen
ja muiden huomioon ottamisen tärkeyden.

SISÄLLYS

9 Esipuhe

11 OSA 1: NÄIN LUOVIT ARJEN ERI TILANTEISSA

13 Tervehtiminen & tutustuminen

17 Käyntikortit & LinkedIn osana esittäytymistä

18 Keskustelun virittäminen

21 Kohti jäänraikasta hengitystä

22 Ihmisten ilmoilla

25 Jonoon järjesty!

26 Sähköpostin netiketti

29 Käsin kirjoitettu kirje – tyyliteko?

30 Haloo, missä sä olet?

32 Varo luurijuoppoutta!

33 Sosiaalisen median sudenkuopat: paljonko haluat itsestäsi paljastaa?

36 Nuoruus & hulluus eli näitä FB-kuvia työnantajasi ei halua nähdä

37 Suhteet & sutinat: seikkailu vai tosirakkaus verkosta?

39 Mitä ylle ensitreffeille?

41 Työpaikan tiukat tilanteet

45 Heitetään viihteelle – mutta kuinka hervottomasti?

47 Kotikulmilla

49 Lemmikin ja isännän käytöskoulu

51 Syömään!

54 Haarukalla vai sormin?

55 Tarjoilija, saanko täydellisen illallisen?

61 Tippien antamisen taide

- 62 **Liikkeellä**
67 Selviytymispaketti pitkille lento-, juna- ja bussimatkoille
- 68 **Vihdoinkin vapaalla**
73 Kakkoskengät kassissa
- 74 **Yöelämän pyörteissä**
76 Etkot & jatkot: näin loihdit onnistuneet juhlat etkä saa häätövaroitusta
- 78 **Petiketti eli kohteliaan seksin aakkoset**
80 Ystävä, muukalainen vai rakastettu?
- 81 **Sävyisästi salilla**
83 Alfaurosten uralajit
- 84 **Löylyä lisää: saunomisen etiketti**
86 Saunaillan järjestäjän muistilista
- 87 **Kesävieraat: mutkatonta yhdessäoloa vai ystävyyden loppu?**
89 Vieraana veneellä

91 OSA 2: ELÄMÄN ERITYISTILAISUUDET

- 93 **Ristiäiset ja nimenanto**
97 Kummiuden kummajaisuudet
- 98 **Konfirmaatio ja Prometheus-leiri**
101 Mitä lahjaksi nuorelle?
- 102 **Vanhosten tanssit**
104 Tanssit tasa-arvoisesti kaikille
- 105 **Valmista on: lakkiaiset & valmistujaiset**
109 Näin rakennat noutopöydän
- 110 **Alma materissa juhlietaan**
116 Akateeminen vaatekaappi uusiksi?
- 117 **Sinut minä tahdon: kihlat & häät**
129 Polttarihuumaa
- 130 **Se oli siinä: (mahdollisimman) elegantti ero & uusi alku**
133 Tervetuloa erojuhliin!
- 134 **Tasavuosisikymmeniä mittarissa: pyöreiden vuosien juhliminen**
139 Näin pidät vaikuttavan puheen

- 140 **Vapaa herran elämää: eläkkeelle lähtö**
143 Uusi elämänvaihe, pienempi budjetti
- 144 **Yhteisiä vuosia mittarissa: hääpäivien juhlinta**
147 Paperista kuukiveen
- 148 **Menetyksen edessä: suru & osanoton ilmaiseminen**
153 Mustan tuntu
- 155 **Gaalan säihkettä: smokkijuhlat**
161 Näin poseeraat punaisella matolla
- 162 **Ykköset ylle: frakkijuhlat**
168 Tanhuasu vai tyylikapina?

171 OSA 3: JUHLIEN JÄRJESTÄMINEN

- 172 **Brunssi: omelettia ystävien kera**
175 Mitä kyläpaikkaan tuliaisiksi?
- 176 **Leidit lounaalla, tai mikseivät herratkin**
179 Kukkakimppu kainalossa?
- 180 **Cocktail- ja kahvikutsut: pikkupurtavaa & small talkia**
183 Kiittämisen tähdellinen taito
- 184 **Illalliset: Kotikokin ja -sommelierin tulikoe?**
187 Istumajärjestyksen ABC
- 188 **Tupaantuliaiset, polttarit & ystävien ilta: ruokaa, juomaa & epämuodollista ilonpitoa**
191 Maljan nosto aperitiivilla
- 192 **Vuoden juhlakalenteri**
- 203 **Pukeutumisetiketti ennen & nyt – pitävätkö perinteiset mokat yhä pintansa?**

ESIPUHE

Tavat heijastavat vahvemmin kuin mikään muu, miten maailma muuttuu. Ehkä juuri siksi etikettioppaitakin tulee aina päivittää ajan hengen mukaisiksi. Vanhoissa tavoissa on viehätyksensä ja siksi osa niistä on ilo säilyttää, mutta yleensä muutoksiin on pätevät syynsä. Osa vanhoista tavoista häviää, sillä nykynaisen ei enää tarvitse viestittää viuhkallaan kosijoilleen kiinnostusta tai tasavallassa asuvan miehen hallita hovikumarrusta. Osittain kyse on myös aivan uusista säännöistä, joita ei vielä aiemmin tarvittu.

Etiketin on pakko päivittyä, sillä tarvitsemme pelisäännöt elämäämme ilmestyviin uusiin asioihin ja tilanteisiin. Vain muutamassa vuodessa esimerkiksi viestintäteknologia on mullistunut. Tämä vaikuttaa tietenkin työelämään mutta myös ystävyys-suhteisiimme ja jopa siihen, miten nykyihminen voi rakastua netissä solmimaansa tuttavuuteen – puhumattakaan verkostojemme kansainvälistymisestä. Aikanaan ulkomailla tavatulle ystävälle saatettiin lähettellä harvakseltaan kirjeitä, nykyään sähköpostit ja Skype-puhelut voivat olla päivittäisiä.

Myös eri kulttuurien kohtaaminen – olipa sitten kyse paikallisista alakulttuureista tai eri maiden käytöstavoista – laittavat etiketin pakkaa uusiksi.

Ennen riitti, että noudatettiin yhtä vallitsevaa etikettiä. Nykyään tärkeintä on huomioida tilanne ja pyrkiä pärjäämään mahdollisimman hyvin se huomioon ottaen. Entä jos taaplaa parhaansa mukaan ja silti sattuu moka? Nykyajan monikulttuurisuudessa on se hyvä puoli, että ketään ei enää tuomita pikkumöhläyksestä. Muut huomioimalla ja ystävällisyydellä pääsee jo pitkälle. Sen sijaan nippelitiedosta ei ole juuri hyötyä, jos on töykeä ja välinpitämätön toisten tunteista.

Kirjoittaessani tätä teosta pyrin ottamaan mahdollisimman monipuolisesti huomioon erilaiset tilanteet, joihin Suomessa asuva henkilö voi törmätä. Koska elämämme on kansainvälistynyt, mukana on myös pulmia, joita voi kohdata ulkomailla. Koko maailman kattavaa etikettiopasta en edes yrittänyt laatia, sillä en ole suuruudenhullu. Siinä olisi kyse niin isosta urakasta, että alkuun kirjoitettu teksti ehtisi vanhentua ennen kuin olisin ennättänyt edes suunnitelmani puolivaiheille.

Moni kavahtaa etiketti-sanaa ja pelkää sen viittaavan jäykistelyyn, joka vie ilon elämästä. Jotkut hahmottavat sen myös merkitsevän synkkää sääntökokoelmaa, joka sanelee meille miten pukeutua tai pidellä haarukkaa samalla, kun salaperäinen etikettopoliisi käyttää nurkan takaa selviämmekö vaativasta tempuradasta. Nykyetiketti on kuitenkin jotakin täysin muuta. Se on ystäväsi, sillä sen neuvoilla et joudu pähkäilemään joka tilannetta erikseen. Pärjätät niillä joka tilanteessa, kun vain muistat pitää asenteesi valoisana ja ilmeesi ystävällisenä.

Tyylikkää lukuhetkiä!

Helsingissä keväällä 2014
Mirva Saukkola

NÄIN

LUOVIT

ARJEN

ERI TILANTEISSA

TERVEHTIMINEN & TUTUSTUMINEN

Kättely, vilkutus, halaus vai poskisuudelma? Tervehtiminen elää vähintäänkin myllerrysten aikaa. Etenkin meillä Suomessa pasmat ovat pahasti sekaisin: oman tapakulttuurimme historia on lyhyt ja viime vuosikymmeninä ulkomailta rytinällä tulleet vaikutteet ovat sekoittuneet elämäämme ilman suodattimia.

Bisneselämässä kätellään usein muodollisesti. Mikäli pörräät muotipiireissä, ovat ilmaan suikatut poskisuudelmat jo käytäntö. Karhumaisten kotoiset halaukset ovat tyyppilinen tapa tervehtiä etenkin läheisiä. Välillä riittää pelkkä nyökkäys ja hyvän huomenen tai päivän toteaminen. Muun muassa hotellin hissiin astuessa

on tyylikkäämpää toivottaa kanssa-asukkaille hyvää huomenta kuin nököttää nurkassa tuppi-suuna, vaikkei sen enempää toivoisikaan tekevänsä näiden kanssa tuttavuutta.

Kun kotimaan raja ylittyy, säännöt menevät uusiksi. Esimerkiksi Ranskassa vasen-oikeajärjestyksessä menevät poskisuudelmat ovat tyyppilisin tapa tervehtiä tuttuja kädenpuristuksen ohella, mutta sen sijaan halaus luokitellaan liian vahvasti iholle tunkeutumiseksi. Aasiassa puolestaan kättelykin voi olla liikaa, ja sen korvaa kohtelias kumarrus.

Millä sitten mennään? Jos haluat pelata varman päälle, voit tietenkin lymyillä sosiaalisten tilanteiden alkaessa nurkassa, odottaa, että

paikalle saapuu joku jolta ottaa mallia ja toivoa tämän tietävän tapakulttuurin kiemurat paremmin. Suosittelen kuitenkin luottamaan itseesi ja marssimaan reippaasti tilanteeseen. Jos kyseessä on uusi tuttavuus tai et ole varma suhteenne laadusta, tyydy puristamaan kättä. Epävarma tilanne ei ole oikea paikka testata, kuinka hyvin poskisuudelma puree.

Oikeanlainen kädenpuristus on ryhdikäs mutta kevyt. Monen mielestä mikään ei ole sen pahempaa kuin lahnamaisen voimaton kosketus. Toista ääripäätä edustavat varsinkin varttuneemman ikäluokan miehien suositmat teräsmieskättelyt, jotka liki rusentavat sormet. Niiden tarkoituksena on kuulemma osoittaa kättelijän päättäväinen luonteenlaatu. Sitä kuitenkin harvemmin tulee pohdittua sormet rusentuneina lähimmän kipsauspoliklinikan sijaintia muistellessa. Varo siis liioittelua suuntaan tai toiseen: lahna paha, rautakoura tuskallinen.

Kätellessä riisutaan käsineet. Varsinkin mies möhlää pahemman kerran ojentaessaan villatumpun verhoavan kätensä. Naisella saa

periaatteessa olla kevyet käsineet miestä kätellessä, mutta nykyaikana on parasta tarjota paljas käsi. Kovin harva daami kuitenkaan kuljeskelee kaupungilla silkkipaperinkevyillä tanssiaiskäsineillä asustettuna.

Kiinnitä huomiota käsihygieniaan. Ei tarvitse olla bakteerikammoinen, että kavahtaa tarttua käteen, jonka on hetkeä ennen nähnyt tukahduttavan aivastuspärskähdyksen. Älä myöskään loukkaannu, jos lääkäri ei halua tarttua tassuusi. Monissa terveyskeskuksissa ja lääkäriasemilla vältetään kättelemistä, jotta koko hoitohenkilökunta ei saisi pahimman epidemia-aallon vyöryessä flunssaa potilaiden pärskiessä.

Esittäytymis- tai tervehtimistilanne tuo esiin myös sen, ettei käsien hoitaminen jää pelkästään ulkonäköön liittyväksi asiaksi. Hilseilevän kuiva, rokahtumien läiskittävä iho, tikkuiset kynsinauhat tai surunauhat kynsien alla eivät anna etenäkään työelämässä kuvaa itsestään huolehtivasta henkilöstä. Lohkeileva kynsilakka tai haukkamaiset rakennekynnet voivat myös vaikuttaa siihen, millaisena henkilönä sinut nähdään.

Myös katsekontakti on tärkeä kohtaamistilanteessa. Siksi peililasien takaa pälyilyä kannattaa välttää. Vaikka aurinko helottaisi zeniitistä, et varmaankaan sokeudu tai onnistu vahingoittamaan herkkää silmänympärysihoasi, vaikka ottaisit aurinkolasit hetkeksi pois nenältä.

Laskeudu lapsia kätellessäsi heidän korkeudelleen. Yläilmoista kasvuikäiselle kättään tarjoava aikuinen tuo väistämättä mieleen Tena-vat-piirrettyjen etäiset aikuiset, jotka puhuivat

Myös katsekontakti
on tärkeä
kohtaamistilanteessa.

robottiäänellä. Vaikka yleensä kättely tapahtuu seisten – tosin perinteisesti nainen on voinut tervehtiä miestä myös istuen, mutta tapa ei oikein enää istu dynaamisiin bisnesympyröihin – iäkkäiden tai liikuntarajoitteisten oikeuteen sukupuolesta riippumatta kuuluu saada pitää paikkansa myös kätellessä.

Tilaisuudessa, jossa isäntäväki odottaa ovella kätelläkseen vieraat, ei aina noudateta naiset ensin -periaatetta. Kun Lahtiset saapuvat Virtasille kylään, on rouva toki ensin tervehdysvuorossa. Kun puolestaan markkinointijohtaja Virtanen puolisoineen saa kutsun yhteistyöyrityksen juhliin, tarttuu kutsuttu ensin isännän käteen, sillä tämä ei välttämättä edes tunnista seuralaista. Sukupuoli ei tässä ratkaise vaan se kuka on kutsuttu. Samalla säännöllä mennään aina Linnan juhliin asti.

Jos liikut poskisuudelmakulttuurissa, älä liioittele suudelmien suhteen. Elokuissa nähtyjen lukuisten äänekkäiden muiskujen sijaan oikeaoppinen poskisuudelmä hädin tuskin hipaisee poskea. Märät läikät ja naisten meikkivoiteen sotkeminen kuuluvat ehdottomasti kieltolistalle. Pusujen määrä on usein kaksi (ensin vasemmalle, sitten oikealle), mutta joissakin Etelä-Euroopan maissa pussataan varsinkin maaseudulla vielä kerta kiellon päälle.

Käsisuudelmia näkee enää lähinnä historiallisissa elokuvissa, ja ne onkin syytä haudata sinne. Käsisuudelmien juuret ovat monarkioissa, ja meillä eletään tasavallassa. Herrat, varoitus: harva asia saa julkisella paikalla naisen tuntemaan olonsa nolommaksi kuin käsisuudelmä. Rakastavaisten kesken pelaavat tietenkin yksityisissä olosuhteissa

Jos liikut poskisuudelmakulttuurissa, älä liioittele suudelmien suhteen.

heidän ikiomat sääntönsä, joita ulkopuolisen on turha kommentoida.

Tervehtimistavat vaihtelevat kulttuurista toiseen. Jos vieraan kulttuurin säännöistä on pihalla kuin lumiukko, on turhan uskaliaasta matkia paikallisten tapoja niitä sen tarkemmin tuntematta. Maassa maan tavalla pätee silloin, kun tuntee tavat kunnolla. Pysyttele siis mieluummin neutraalilla maaperällä äläkä apinoi tuntematta tapojen taustoja, jotta eleesi merkitys ei käänny nurinkuriseksi. Esimerkiksi thai-tervehdyksessä kädet liitetään yhteen ja kumarretaan kevyesti. Siinä, miten sen tekee on kuitenkin valtavia merkityseroja. Tavalisessa asiakaspalvelutilanteessa tarjoilija tai myyjä pitää käsiä suunnilleen rintakehän kohdalla. Hyvin ylös kohotetut kädet osoittavat suurempaa kunnioitusta, ja siksi ele sopii arvohenkilön, kuten vaikkapa iäkkään munkin,

tervehdimiseen. Paikallisesta thaimaalaisesta sivustakatsojasta voikin tuntua liki rienaukselta, kun länsimainen turisti tervehtii näin baarimikkoa mojitoa tilatessaan tuntematta tilanteen sävyjä alkuunkaan. Kohteliaampaa olisi vain nyökätä ja hymyillä.

Kun kohtaat uuden henkilön, ojenna kätesi ja kerro selkeästi nimesi. Usein on hyvä mainita myös syy, miksi olet tilaisuudessa paikalla. Mikäli kyseessä on bisnestapaaminen, voit kertoa tittelisi ja mainita parilla sanalla mitä teet ja mistä vastaat. Koko ansioluetteloa ei missään nimessä tarvitse luetella alkaen lukioiän mansikanmyyntikesäduunista. Pikkuserkun häissä on taas hyvä mainita uusille tuttaville sukulaisuussuhteista.

Kun taas esittelet kaksi henkilöä toisilleen, kerro ensin korkeampiarvoiselle hierarkiassa matalammalla olevan nimi ja tausta. Kuulostaako oudolta tasa-arvoisessa yhteiskunnassa? Sitä se tavallaan onkin, mutta käytännössä 80-vuotias Hilikka-täti kiilaa hierarkiassa 15-vuotiaan Jennan ohi, tai toimitusjohtaja keikkuu etikettiportaikossa ylemmällä kuin kesätöihin tullut postinlajittelija. Akateemisessa maailmassa oppiarvot ovat selkeä mittari, ja niinpä tohtori ylittää ylioppilaan.

Bridget Jones – elämäni sinkkuna -elokuvassa nähty tapa värittää esittelytilannetta humoristisilla paljastuksilla luonnistuu lupsakasti valkokankaalla. Tosielämässä se toimii

ainoastaan epämuodollisessa tilanteessa, jossa olet varma molempien huumorinsietokyvystä.

Sinuttelu sopii Suomessa hyvin niin sokkotreffeille kuin dynaamiseen bisnespalaveriin, jonka kaikki osallistujat ovat suunnilleen samalla tasolla hierarkiassa. Ruotsissa ollaan vieläkin rennompia, kun puolestaan vaikkapa Saksassa tuttavuus lähtee liikkeelle teitittelystä. Sinunkaupat tehdään vasta, kun on sen aika, ja sen odottelussa varsinkin maan perinteisemmässä eteläosassa voi vierähtää tovi jos toinenkin. Kun lähdet vieraaseen maahan, etsi ennakkoon tietoa sen tavoista. Englannin kieli tosin on vapauttava, sillä siinä teitittely ja sinuttelu ovat kielen kehittyessä sulaneet samaksi.

Sinuttelun hallitsemassa Suomessa suosittelisin opettelemaan teitittelyn, sillä sitä tarvitaan itseä vanhempien ja roimasti vaikutusvaltaisempien henkilöiden seurassa. Vaikka välinne saattaisivat sittemmin kehittyä sinuttelutasolle, on kohteliasta antaa vastapuolelle mahdollisuus valita milloin se tapahtuu. Sinunkauppojen ehdottamisessa vallitsee sama hierarkia kuin etiketissä muutenkin. Välillä kuitenkin tarvitaan maalaisjärkeä. Niinpä kolmekymppisen tutkijatohtorin on korrekteinta teitillä yhdeksänkymppistä rintamalottaa niin kauan kuin tämä niin toivoo – vaikka rouvan oppiarvo olisikin ylioppilas.

KÄYNTIKORTIT & LINKEDIN OSANA ESITTÄYTYMISTÄ

Aasialainen esittelytilanne vaatii käyntikortin. Se ojennetaan keskittyneesti kaksin käsin vastaanottajalle. Käyntikorttia ei viskata toiselle sivuittain ja tekstipuoli alaspäin. Se tulee asettaa vaakatasoon ja mielellusti vielä teksti itsestä poispäin, jotta toisen on se mahdollisimman helppo lukea. Kun uusi tuttavuus ojentaa omansa, on kardinaalimunauksista suurin runtata se vilkaisematta taskuun. Kiitä, katso korttia, lue se läpi ja paina uuden tuttavasi nimi mieleen.

Meillä moni firma alkaa siirtyä sähköisiin käyntikortteihin, mutta kartonkisessa on omat puolensa. Sen avulla nimet, tehtävänkuvat ja tittelit on helpompi painaa mieleen. Kortti voi myös viestiä yrityksen henkeä tai tavoitteita. Tässä mennään usein jo niinkin pitkälle, että riemunkirjavista korteista vauhdikkaine mottoineen on enää vaikea löytää perussanomaa: henkilön nimeä, työtehtävää ja yhteystietoja.

Jos käytät käyntikortteja, satsaa kunnon koteloon. Ruttuinen ja liian sierettämä käyntikortti luo sinusta nukkavierun kuvan. Tyylikkäällä kotelolla voit myös muokata itsestäsi antamaasi vaikutelmaa. Himmeästi hohtava metallirasia luo täysin toisenlaisen kuvan kuin vaikkapa sähkökkä muovikotelo tai klassinen nahkatasku.

Pidä käyntikorttikotelo helposti saavilla. Tämä koskee etenkin naisia, sillä miehillä kortit kulkevat tyypillisesti povitaskussa. Otollisissa verkostoitumistilaisuuksissa, kuten seminaareissa ja koulutuksissa,

on hulluutta tuhlata aikaa käsilaukun pohjan penkomiseen ja käyntikorttien etsimiseen vanhojen kuittien, ostoslistojen ja huulipunien joukosta. Noloimmista tilanteista voit vahingossa pudottaa laukustasi jotakin turhan yksityistä, kuten lapsekkaalla Hello Kitty -hahmolla koristetun taskupeiliin tai laukun pohjalla seilaavan irtotamponin. Pidä siis kortit siististi laukun sivutaskussa, johon saat ujutettua kätesi helpommin, jotta kortin etsinnästä ei tarvitse paisuttaa koko kansanjoukkoa viihdyttävää jännitysnäytelmää. Tosin laukkukin kannattaa siivota järjestelliseen kuosiin, jotta löydät sieltä etsimäsi.

Viime vuosina myös LinkedIn-palvelusta on tullut työelämän verkostoitumisväline. Monella on tapana lähettää uudelle yhteistyökumppanille LinkedIn-pyyntö heti tapaamisen jälkeen. Näin nimi ja ammatillinen tausta on helppo jatkossakin yhdistää. Näppärä niksi on myös selvittää sitä kautta tulevan yhteistyökumppanin taustaa, vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita.

Koska LinkedIn on työelämän verkostoitumisväline, kannattaa profiilissa paljastaa yhtä paljon kuin töissäkin. Toisin sanottuna seksikkäät bikinikuvat rantalomalta tai avautuminen oudoimmista tavoistasi ja harrastuksista on syytä unohtaa. Älä koskaan valehtelee LinkedInissä tai liioittele saavutuksiasi räikeästi. Kiinni narah-taminen on nolon ohella vaarallista urakehityksesi kannalta, sillä se syö uskottavuutasi ja asettaa sinut kyseenalaiseen valoon luotettavuutesi suhteen.

KESKUSTELUN VIRITTÄMINEN

Jos rohkeutta riittää, on toiseen ihmiseen tutustuminen kohtuullisen mutkatonta.

Riittää, että ojentaa kätensä, sanoo nimensä ja avaa keskustelun kertomalla, miksi on juuri näille cocktail-kutsuille, seminaarinjatkoille tai kirjanjulkistajaisiin saapunut. Vasta sitten alkaa se haasteellisempi osuus, kun keskustelua tulisi pitää yllä.

Entisaikaan neuvottiin välttämään politiikka ja puhumaan säästä. Ensimmäinen neuvo tehoaa yhä ventovieraiden kanssa, mutta toisen seuraaminen antaa sinusta helposti puuduttavan tylsän kuvan. Jos trombi on riepotelut lähiseutua, siitä voikin riittää kummasteltavaa, mutta yleisesti ottaen ”on ilmoja pidel-

lyt” -jutustelulla ei tuttavuutta syvennetä eikä itsestä jätetä juuri minkäänlaista muistijälkeä. Tilaisuuden sisältö – on se sitten uusi kirja tai bisnesseminaari – on helpompi tapa avata jutustelu ja pysytellä silti neutraalilla maaperällä.

Helpointa keskustelu on aloittaa, jos tiedät jotakin juttukumppanisi taustasta, kuten ammatista tai vaikka yhteisestä tutusta. Jollei tätä etua ole puolellasi, ei auta kuin kysellä. Varo kuitenkin koulumestarimaista tenttaamista tai itsestäsi laveasti jaarittelemista.

Ihanteellisessa keskustelutilanteessa molemmat ovat vuoron perään äänessä sen sijaan, että toinen joutuisi vain nyökyttele-

mään mykkänä suunvuoroa saamatta. Turvallisia juttuaiheita ovat yleensä lomamatkat ja niiden suunnittelu, kulttuurielämykset ja muut harrastukset. Tosin niidenkin suhteen voidaan käväistä heikoilla jäillä. Tositeeveehjelmia ja juorulehtiä rakastavan oopperan vastainen palopuhe voi loukata korkeakulttuurin ystävää, ja maratoniin höyrähtäneen ruokavaliotilitys pellovansiementen toiminnasta lähiluomujogurtin päällä vatsantoiminnon tehostajana taas saa Michelin-ravintoloita arvostavan kulinariistin haukottelemaan. Turvallisinta on tällaisissa tilanteissa vain kertoa ja kuunnella, ei arvottaa.

Sosiaalisissa tilanteissa, kuten kutsuilla, ei yleensä kannata supatella kenenkään kanssa niin intensiivisesti, ettei kolmas henkilö voisi liittyä seuraan. Tarkkaile myös kehon kieltäsi. Muodostatko keskustelukumppanisi kanssa suljetun piirin, johon ulkopuolisen on mahdotonta tunkeutua? Vai voiko kuka hyvänsä kävellä seuraanne ja liittyä keskusteluun?

On hyvä, jos juttuaiheet ovat säätiedotuksia syvällisempiä, mutta tietyistä asioista kannattaa suu pitää supussa. Krampit, kolotukset ja sairaudet ovat kiusallista kuunneltavaa. Paitsi että toinen menettää ruokahalunsa jalkasilsan oireiden seikkaperäisestä kuvailusta, luvaloan valittava antaa itsestään myös kitisevän kuvan. Sairaudet ylittävät sitä paitsi sen intiimiyden rajan, jonka toiselle puolelle yleensä vain rakkaimmilla, lähiystävillä ja perhelääkärillä on asiaa.

Samaan sopimattomuuden soikkoon putoavat myös seksielämään ja synnytykseen liittyvät tarinat. Molemmat ovat itsessään ihmiselämän kauniita asioita, mutta siitä huolimatta juuri

kukaan tuskin haluaa kuulla tarkkaa selontekoa istukan irtoamisesta tai napanuoran leikkaamisesta. Tällainen keskustelu sopii korkeintaan tilanteeseen, jossa kaksi tuoretta äitiä käyvät luottamuksella läpi kokemuksiaan teekupin ääressä. Cocktail-kutsuille se ei siis istu. Synnytykset ja raskaudet ovat myös tehokkain tapa osoittaa, etteivät ei-synnyttäneet seurueen jäsenet kuulu äitien salaseuraan. Molempiin asioihin voi joillakin myös liittyä ilon ohella traumaattisia, sydäntäsärkeviäkin muistoja.

Lapsista voi puhua rajoitetusti, mutta ei loputtomasti. Vaikka pikku kullamurusi olisivatkin sinulle elämäsi tärkein asia, juttukumppanisi haluaa kuitenkin tutustua heidän sijastaan ainakin ensi alkuun sinuun.

Joskus tosin näkee tilanteita, joissa aikuiset kommunikoivat keskenään ainoastaan lasten harrastuksia vertailemalla ja heidän oppimissuorituksillaan retostelemalla. Silloin kyse on useimmiten siitä, ettei näitä aikuisia yhdistä mikään muu kuin lasten yhteinen päiväkotikoulu tai lätkän juniorijoukkue. Paikalle ollaan tällöin kokoonnuttu lasten takia, eikä muihin aikuisiin haluta sen syvempää sidettä solmia-kaan.

Koulun tukimyyjäisiä suunniteltaessa ei ammatillisten korttien esiin lyömisestä ole hyötyä. Jos työskentelet toimitusjohtajana, alaisesi kyllä seuraavat ohjeitasi, mutta muiden vanhempien joukossa vakuuttava tittelisi ei enää päde. Toinen ääripää on vedota urakiireisiin ja yrittää sitä kautta säilyttää suurin taakka muiden hartioille. Se antaa ihmisestä valitettavan tymeän kuvan. Vaikka työsi olisi mielestäsi vaativampaa kuin muilla, et voi tietää heidän

Toisten asioista kiinnostuminen ei tarkoita utelemista tai nenän tunkemista tämän yksityisasioihin.

arkensa vaativista haasteista: omaishoitajuudesta, muutosta tai opinnoista työssäkäynnin ohella.

Toisten asioista kiinnostuminen ei tarkoita utelemista tai nenän tunkemista tämän yksityisasioihin. Avioerosta, uudesta rakkaudesta tai perhetilanteesta tenttaaminen voi aiheuttaa kiusallisen hiljaisuuden tai pahimmillaan loukata toisen tunteita. *Sinkkuelämää*-sarja saa monet räjähtämään nauruun kohtauksillaan, joissa yksin elävän naisen miehenmetsästykseltä tivataan tuloksia. Se on kuitenkin fiktiivinen komediasarja. Ikävä kyllä, myös tosielämässä riittää ihmisiä, jotka voivat kuvitella saavansa kysyä suoraan jotakin näinkin yksityistä.

Oletuksia ei ikinä kannata tehdä. Vaikka naispuolisen juttukumppanisi masu olisi mielestäsi somasti pyöristynyt, älä onnittele ilman

parempaa tietoa iloisesta perhetapahtumasta. Seisoin kerran itse samppanjalasi kädessä kutsuilla, mutta siemailemani kuplajuomaan ei estänyt puolittuttua rouvaa onnittelemasta ja kysymästä, milloin vauva syntyy. En ollut raskaana, mutta nähtävästi rutkasti hänen silmissään pullavoitonut. Sen jälkeen päätin, etten ikinä enää käytä kyseistä tiukemman oloista mekkoa ja että suuntaan salille saman tien. Raskauden aiheeton epäily on möhlykсистä nolostuttavin. Toisen odotusta ei saa ottaa keskustelun alle ennen kuin tämä sen itse kertoo, vaikka se sinun mielestäsi jo näkyisikin selkeästi.

Voivotteletko keskustelutilanteissa usein kiirettäsi ja täpötäyttä kalenteriasi? Onnitellut, et ole yksin, mutta valitettavasti voit silti jäädä nurkkaan kököttämään ilman juttuseuraa. Nykyajan työyhteisöt kun on viritetty sen veran minimiinsä, että kenellekään ei enää ole aikaa peukaloiden pyörittelyyn.

Oman kiireen korostaminen onkin siksi ehkä pitkäpiimäisintä mahdollista kuunneltavaa. Kuuntelijan tärykalvoista melkein valuu veri, jos hän tietää oman aikataulunsa olevan vielä paljon kestävämpi ja sinä vain jatkat valitustasi. Kiire ei tee nykyajan ihmisestä enää tärkeää, vaan lähinnä tylsän. Kiire on niin tuiki tavallista, että siitä on parempi vaieta. Keksi sen sijaan kiinnostavampaa keskusteltavaa. Kiire oli statussymboli viimeksi 1980-luvulla, ja vaikka moni retromuoti palaakin takaisin tapetille, kiireen renessanssia tuskin on luvassa. Kiireessä on tavallisuutensa vuoksi vähemmän glamouria kuin siskonmakkarasopassa.

KOHTI JÄÄNRAIKASTA HENGITYSTÄ

Hengityksestä huokuva valkosipulin aromi tai railakkaan edellisillan muistona välittyvä alkoholin katku tuovat keskustelutilanteeseen kiusallisen olottuvuuden. Niistä ei oikein voi huomauttaa, mutta naama on vaikea pitää peruslukemilla.

Pahinta haisevassa hengityksessä on se, ettei sitä ole asianomasen itse helppo huomata, vaikka kuinka testihölkäilisi kämmeneen. Avainrooli on sillä, mitä on tullut nauttineeksi vuorokauden mittaan. Hyvä suuhygienia, kuten tiuha hampaidenharjaus, tietenkin auttaa jonkin verran, kuten myös erilaiset suusuihkeet ja -vedet. Jotkut imeskelevät pastilleja, toiset pureskelevat purkkaa. Jälkimmäinen on sitä paitsi hampaille hyväksi, sillä sen ksylitoli leikkaa tehokkaasti happohyökkäykseltä siivet, kuten kaikille suomalaisille on hammashoitolassa aina 1970-luvulta lähtien opetettu. Silti purkallakin on aikansa ja paikkansa.

Loputon purkanjauhaminen saattaa nimittäin muokata kohtaamiesi ihmisten kuvaa sinusta. Istuin kerran klassisen musiikin konsertissa nuoren miehen vieressä, jonka leuat jauhoivat kuin ikiliikkuja. Hänestä ei saanut ensinnäkään kovin hienostunutta kuvaa, ja sitä paitsi loputon mässäytyksen ääni peitti preludien herkimvät sävelet alleen.

Myös tupakkalakkolaiset ovat vaaravyöhykkeellä. Nikotiinipurukumi voi auttaa pahimpaan röökinhimoon, mutta silläkin on rajansa. Aikoinaan ihmettelin Louis Vuittonin muotinäytöksessä silloista pääsuunnittelijaa Marc Jacobsia, joka tuli lavalle näytöksen jälkeen raikuvien aplodien saattelemana purkkaa jäystäen. Kontrasti tuhansien eurojen hintaisten silkkiluumusten ja nikotiinipurkkaa jauhavan maestron leukojen välillä oli melkoinen.

Purkalle on paikkansa, mutta välillä on parempi turvautua pastilleihin. Jos kärsit pahanhajuisesta hengityksestä tai tupakoit, voi sokerittoman pastillirasian pitäminen mukana olla toimiva ratkaisu. Vaiva kannattaa kuitenkin selvittää ja usein myös hammaslääkäri voi neuvoa sinua eteenpäin pulmassasi.

Hyvät tavat kuuluvat ennen kaikkea toisten ihmisten huomioimiseen. Yksin kotona voi tönä tuoleja kumoon ja kaivaa korvaansa – muita se häiritsee siinä vaiheessa, kun he siitä tietävät, saati sitten sen näkevät. Muiden ihmisten työkeä kohtelu myös aiheuttaa ne etikettimokista tylyimmät: kiilailun, tönimisen ja omia etuja kohti kiipimisen muiden tarpeet ohittaen.

Tungoksessa kulkeminen paljastaa hyvin, millainen on suhteesi muihin ihmisiin. Harpotko eteenpäin vähät välittäen vastaantulijoista etkä edes yritä väistää oikealle? Vai hypitkö säikkynä pakoon ja pakenet porttikonkeihin jokaista vastaantulijaa? Vastaat

sitten myöntävästi kumpaan hyvänsä kysymykseen, sinun on syytä pohtia suhtautumistasi. Olet tuskin ostanut jalkakäytävää omaksesi, joten myös muut sen käyttäjät olisi syytä ottaa huomioon.

Muista myös, että meillä Suomessa riittää aika tavalla läänä kuljeskella. Jos egosi ei mahdu täkäläiseen väljyyteen, sillä voi olla piukat paikat Tokiossa tai Mexico Cityssä. Toisaalta myös sinulla on oikeus edetä kohti päämäärääsi siinä missä muillakin. Riittää, että kävelet oikealla puolella – ellet sitten satu astelemaan vasemmanpuolista liikennettä noudattavassa maassa – ja väistelet tarpeen vaatiessa kiireisimpiä tai huomaavaisesti vaikka

Etiketti on uuden ajan tapaopas, jonka sulavan selviytymisen neuvoilla sukkuloit vaivatta niin arjen sosiaalisissa tilanteissa, työelämässä kuin juhlahumussa. Kirjassa huomioidaan kansainvälistyminen, internetin tuomat muutokset ja elämän erityistilanteet. Mukana on päivitetty pukeutumisetiketti ja vinkit onnistuneiden juhlien järjestämiseen tupaantuliaisista illalliskutsuihin.

FT MIRVA SAUKKOLA ON TYÖSKENNELLYT MEDIA-, MUOTI- JA TAIDEALOILLA. VIIMEKSI HÄN LANSEERASI PÄÄTOIMITTAJANA MUOTILEHTI ELLEN SUOMEEN. NYT HÄN ON VAPAA TOIMITTAJA, KIRJAILIJA JA KONSULTTI.

